

Comunicació

Primer Congrés Català de Gestió Pública

Barcelona, 26-27 de setembre de 2002

Títol: “Democràcia electrònica i gestió pública: l’aplicació de les TIC en el procés d’elaboració de l’avantprojecte de llei d’universitats de Catalunya”

Autor: Jaume Urgell

Grup de Treball 3: El gestor públic i les TIC en un entorn de canvis estratègics i culturals

Aquesta comunicació pretén aportar elements d’anàlisi i reflexió entorn del concepte de democràcia electrònica i, en especial, les seves implicacions per al gestor públic. Ho farà amb unes consideracions generals sobre l’aplicació de les tecnologies de la informació i les comunicacions (TIC) als processos de consulta i participació democràtica i, seguidament, amb l’anàlisi del cas pràctic dels fòrums virtuals sobre el futur de la universitat catalana que el Departament d’Universitats, Recerca i Societat de la Informació de la Generalitat ha obert amb motiu de la preparació de l’avantprojecte de llei d’universitats de Catalunya.

La democràcia electrònica té la potencialitat de millorar la relació dels governs amb la societat civil i la ciutadania, de fer més transparents els processos polítics i d’elaboració de polítiques públiques, i de fomentar la participació activa de sectors més amplis de població en els afers públics.

La democràcia electrònica no constitueix un nou paradigma democràtic, sinó que és l’aplicació de les noves tecnologies de la informació i les comunicacions als nostres sistemes de democràcia liberal. En aquest sentit, aquestes tecnologies són només un dels diferents reptes que té plantejats la democràcia avui en dia.

Des d’aquest punt de vista, la democràcia electrònica presenta oportunitats importants de millora dels processos democràtics i de les institucions, però alhora també amenaces. Entre les oportunitats, destaca la contribució que poden fer les noves tecnologies a la millora de la qualitat democràtica i de la cohesió social. Respecte a les amenaces, es pot esmentar el risc de fomentar el corporativisme i l’expressió dels interessos particulars per damunt del bé comú, o també la incompatibilitat del valor de la participació amb altres valors igualment democràtics com ara l’eficiència.

En definitiva, la democràcia electrònica no ha de ser mai un fi en si mateix, sinó un mitjà o un instrument que faciliti la intervenció activa de la ciutadania en la

configuració de les polítiques públiques i els processos democràtics. I això es pot donar en diverses fases o esferes: informació, deliberació, processos decisionals, implementació de la decisió i avaluació o control (Requejo, 2002).

Es poden identificar diversos factors que condicionen l'aplicació de les TIC als processos de participació: la cultura política, la voluntat dels polítics, l'accés a les TIC, les infraestructures, els continguts, i les possibilitats de la tecnologia. És important, per tant, tenir en compte que per a una participació electrònica profitosa, caldrà que aquests factors hi contribueixin.

Des d'una òptica més pràctica, la bona coordinació interna dels governs i la implicació dels seus membres és una condició per a l'èxit dels portals de participació, com ho demostren diverses experiències internacionals en aquest camp. De l'anàlisi comparada podem extreure també algunes lliçons: primer, és important avançar, encara que sigui amb petites passes, que acostumen a conduir cap a projectes consolidables; també cal fer els esforços necessaris per a la difusió dels espais de participació, i assegurar-nos que els ciutadans tenen accés a la informació i materials que necessiten per poder participar.

Finalment, la democràcia electrònica és una nova realitat que requereix un cert grau de voluntat experimental en les administracions que la impulsin, i és un procés que encara no sabem on acabarà portant la pràctica democràtica de la nostra societat. Per tant, caldrà assumir uns certs riscos en la seva implementació i impuls.

El cas dels fòrums virtuals sobre el futur de la universitat a Catalunya (http://dursi.gencat.net/ca/un/forum_unifutur.htm) és rellevant perquè es tracta d'un dels primers cops que a Catalunya i a l'Estat espanyol un Govern fa possible la participació electrònica dels ciutadans en el debat previ a l'elaboració d'un avantprojecte de llei. L'experiència d'aquests fòrums constitueix la part central de la comunicació que es presenta, tant des del punt de vista dels seus objectius i les implicacions polítiques, com dels aspectes organitzatius, la difusió dels fòrums, l'estructuració de les discussions virtuals i la influència directa en els directius responsables de l'elaboració de l'avantprojecte. En aquest sentit, es presentaran les conclusions principals després de diversos mesos de funcionament dels fòrums.